

Nexhat Ibrahim

Drejt dialogut ndërfetar

Debatimi për dialog ndërfetar vetëvetiu nxit disponime dhe reaksione të ndryshme, nga ato mohuese, miratuese deri tek ato indiferente. Disa refuzojnë këtë ide në start, a priori, pa hyrë në hollësi. Disa miratojnë, por nuk kanë ndonjë ide, invencion apo platformë për sendërtimin e dialogut në praktikë, dhe; Disa, që janë numri më i vogël, e miratojnë dialogun dhe kërkojnë me këmbëngulje që të ketë dialog ndërfetar. Është interesant të theksohet se masa e gjerë e popullit kërkon dialog, që është shenjë eklatante se kjo shtresë e popullit është më afër esencës së problemit se sa prijatarët e tyre, të shkolluarit, të cilët zakonisht, janë lidhur për ndonjë qendër ndikimi, intelektualisht apo politikisht. Këtë masa e shpreh shpesh, sidomos në rastet kur bota perëndimore apo regjimi izraelit dhunon të drejtat më elementare ndaj muslimanëve. Ata shprehën: pse muslimanët janë të përçarë, pse nuk bashkohen? Ata nuk pyesin cilit medhheb i takojnë, cilit shtet, cilit regjim? Thjeshtë, masa sheh nevojën e një bashkimi.

Rrethanat politike, ekonomike dhe kulturore në botën aktuale imponojnë një lloj organizimi për bashkim të muslimanëve. Kjo nevojë është e theksueshme edhe te ne në Kosovë e rajon, ndonëse qind për qind, të gjithë muslimanët janë sunnitë hanefitë, me ca rite tesavufi dhe vetëm kohëve të fundit edhe me ide hanbelite, neohanbelite, jomedhhebiste.

Historia e dialogut ndërfetar pikënisjen e vet e përcakton tjetërfare edhe kohësisht edhe hapësinërisht, në tradita të ndryshme. Më e manifestuara deri tash është ajo e quajtura ekumenizmi (oikoumene) , i cili shtrihet në të gjitha traditat, monotesite apo politeiste, të besimtarët apo jobesimtarët.

Me këtë rast, nuk do të flasim për natyrën themelore të Islamit dhe dialogut ndërfetar, sepse këtë e kemi bërë pjesërisht në disa shkrime të tjera , por do t'ua tërheqim vëmendjen muslimanëve për këtë dukuri dhe të motivojmë përsiatjen mbi participimin e muslimanëve në të. Kuptohet, këto përsiatje duhet të bazohen në burimet islame: Kur'an dhe Sunnet. Përfundimet si rezultat të përsiatjeve nuk mund të merren si bazament, por vetëm si suplement.

Një nga problemet më serioze ndër muslimanët në Kosovë dhe rajon kur është fjala për dialogun ndërfetar është frika e lajthitjes nga rruga e vërtetë nëse preokupohemi me kristianizëm dhe judaizëm.

Por, muslimanët, si trashëgimtarë të Shpalljes së fundit hyjnore, të Kur'anit, duhet ta shikojnë botën si realitet e jo iluzion. Islami si feja e vetme e pranuar te Allahu, islami si fe gjithënjëzore, pa kufizime gjeografike dhe ideologjike, duhet të jetë i hapur për të gjithë, madje edhe për mëkatarët. Islami është shpallur që me frymën e tij ta plotësojë, shërojë, fisnikërojë, ndriçojë dhe vetëdijësojë çdo gjë, çdo njeri, çdo individë, çdo bashkësi.

Dialogu ndërfetar, prandaj, jo vetëm që është i dëshirueshëm për muslimanë, por është proces i domosdoshëm. Procesi i dialogimit ndërfetar nuk do të thotë njëkohësisht proces i kristianizimit, katolicizimit, ortodoksizimit, judaizimit, evangjelizimit, respektivisht nuk është asimilim i muslimanëve në ndonjë nga këto grupime apo sekte religjioze, por është proces që ka disa funksione:

1. Është komunikim popujsh, kulturash e traditash;

“O ju njerëz, vërtet Ne ju krijuam juve prej një mashkulli dhe një femre, ju bëmë popuj e fise që të njiheni ndërmjet vete, e s'ka dyshim se tek Allahu më i ndershmi ndër ju është ai që më tepër është ruajtur e Allahu është shumë i dijshtëm dhe hollësisht i njohur për çdo

gjë.” El-Kur’an, El-Huxhurat/ 49, 13.

2. Është pikëpamje e thirrjes së muslimanit në rrugë të drejtë dhe përmbushje e detyrës së shenjtë duke komunikuar:

“O ti i dërguar! Komunikojë atë që t’u zbrit prej Zotit tënd, e nëse nuk bën, atëherë nuk e ke kryer detyrën. Allahu të garanton mbrojtjen prej njerëzve, Allahu nuk vë në rrugë të drejtë popullin që mohon.” El-Kur’an, El-Maideh/ 5, 67.

“Pejgamberit nuk i përket kurrnjë qortim për atë që Allahu e ngarkoi me të. Ky ishte ligj, i Allahut edhe ndër ata që ishin më pare, e urdhëri i Allahut është vendim i kryer. Ata, të cilët i kumtojnë shpalljet e Allahut, i frikësohen vetëm Allahut e askujt tjetër pos Tij, e allahu është i mjaftë të jetë llogaritës.” El-Kur’an, El-Ahzab/ 33, 38-39.

Natyrisht, ekzistojnë edhe shumë akcese, pikëpamje, perceptime të këtij fenomeni, dhe kjo e paraqitura është vetëm një nga shumë mundësi. Dialogu për muslimanët shqiptarë dhe të tjerë nuk bën të paraqet “gogol”, por rrugë kah sendërtimi i plotë i dëshirës hyjnore për dialog.

Mendoj se këto funksione të dialogut kërkojnë edhe diçka tejet relevante, e ajo është arsimimi për dialog, mirëkuptim e tolerancë. Aktualisht as programet shtetërore e private, as shkollat kishtarë dhe as ato islame te ne dhe në rajon, nuk ofrojnë kontribut serioz në këtë pikëpamje. Edukimi dhe arsimimi i gjerë dhe i thellë fetar, moral dhe estetik thuajse tërësisht është neglizhuar nëpër sistemet tona edukative-arsimore, kështu që prej tyre prodhohen njerëz të mangët dhe shpirtërisht të gjymtuar. Të rinjtë tanë kryejnë shkollat dhe maturaonjë e diplomojnë analfabetë religjioz, etik dhe estetik. Te ne i mësojmë të bëhen ekspertë, por jo njerëz, të bëhen intelektualë të mëdhenjë, port a humbin shpirtin.

Kjo bën që dialogu të kalojë, siç e shpreh këtë Hans Kung, nga injorimi, nëpër arrogancë deri te toleranca, që e përkthyer në gjuhë të përditshme d.m.th. më shumë disa pranë disave dhe disa kundër disave, se sa disa me disa. Ka shumë të përbashkët, por nuk ka unitet; askush s’është kundër, por secili i përmbahet të vetes; ka tubime, por nuk ka veprime, ka afrime, por nuk ka dashuri; ka paralajmërime simbolike, por nuk ka orvatje serioze; ka zbutje kontestesh, por nuk ka kapërcime të tyre; ka falje, por nuk ka harresë. Këto takime edhe nuk janë takime të besimtarëve por të institucioneve fetare ose të përfaqësuesve të tyre, dhe së këndejmi më shumë ngjasojnë në aktrim se sa në realitet.

Sokrati pati thënë kaherë:

“Nëse në Athinë nuk do të ketë bukëpjekës, atëherë nuk do të kemi bukë. Nëse nuk do të ketë këpucëtarë, atëherë do të ecim të zbathur. Por nëse nuk kemi mësues, nuk do të kemi athinjanë (d.m.th. do të kemi nënshtetas, por nuk do të kemi qytetarë.)”.

Kjo është e jona dhe për ne, andaj, duhet të ecim drejt dialogut pa paragjykime, pa komplekse, pa bindje të popullit të zgjedhur, pa frikë, pa drojë, por me sinqeritet, me dije!

Literaturë:

1. Enciklopedija zivih religija, Beograd, 1990, fq. 189-190.
2. Ismail Raji al-Faruqi, Islam and Other Faiths, Angli – SHBA, 1998/1419 h.
3. Nexhat Ibrahim, Aspekte të marrëdhënieve islamo-kristiane në mesjetë, Prishtinë, 2004.
4. Nexhat Ibrahim, Islami në trojet iliro-shqiptare gjatë shekujve, Shkup, 1998.
5. Nexhat Ibrahim, Islami si provokim global, dorëshkrim.
6. <http://www.znaci.com/printart35.html>.
7. www.ibn-sina.net/zv/znakovi_tekst.asp?tekst_id=171&broj_id=11.
8. Znakovi vremena, revistë, Sarajevë, nr. 15/2002.